

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA SESTNÁSTĽ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
Na pol roka --- 2 " --- "
Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlasky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Slová k rodičom.

Minister výučby Wlassics nedávno vydal rozkaz professorom stredných škôl, aby prísne klassifikovali žiakov v nižších triedach, najmä ale v štvrtej. Slabých žiakov, u ktorých vidno, že vo vyšších školách nebudú môcť pokroky robiť, nemilosrdne nech dajú prepadnúť, a nech pred časom upozorňujú rodičov, aby pre takýchto inakší stav hľadali.

Že minister takto prísne chce zachodiť so slabými žiaci, tomu príčina je, že mladíci hufom hrnú sa do škôl bez ohľadu na to, či majú pochop a vôľu k učeniu a či nie. Obvyčajne nie tak zo svojej vôle považujú sa a darebáčia v školách, ale rodičia ich silia k tomu. Každý chce mať pána zo syna. Či roľník, či remeselník na tom je, aby syn jeho viac bol ako je otec. Aby ľahší život mal, ako on má. Uznáme, že úmysel ten nie je zlý. Však každý poriadny rodič deťom žije a za dobrobyt jejích namáha sa. Lenže jaknáhle vysokomyseľnosť a sobeckosť povzbudzuje rodičov k tomu; jaknáhle dieťa nemá dobrý pochop, vytrvanlivosť a pevnú vôľu k učeniu, a oni predsa nútia ho k tomu: odsúdime ich a nefutujeme, že synček darmo mŕhal čas a peniaze, že zničil vysokomyseľné nádeje, a že žiaľ a škodu im spôsobil. Sami rozmnožujú darebákov — proletárov — s ktorými preplnený je dnes Pospolitý život.

Uznať treba, že kto je postávač a hlupák vo škole, z toho nemôže byť usi-

Svätá Rodina.

lovný a poriadny úradník, učiteľ atď. Taký nič dobrého a užitočného nevyvede ani štátu ani spoločenstvu. Sprostáka nikto si neváži. Je na farchu každému. Toto veľmi klademe na srdce vysokomyseľným rodičom, lebo táto okolnosť donútila ministra k tomu, aby spomenutý rozkaz vydal. Nie oni majú nútiť dieťa k tomu alebo inému stavu, ale nech volia si ho deťi dľa náklonnosti a súcosti. Nech nemyslia, že syn ktorého nútili k učenému stavu, na ktorého tak veľa vynaložili, a ktorý biedne pretrepal sa cez školy, šťastlivejším bude v tomto stave, ako keby bol remeselníkom, delníkom, roľníkom, kupcom a podobným zostal. Učených ľudí až na zbyť máme. Sú medzi nimi schopní, vzdelaní, ktorí radi by pracovali, lenže nemôžu dostať seba primeraný stav. Nech sa otvorí dáka štácia, to stane sa hneď ruvačka nad ňou. Tolko sa ich hlási. No a potom to je najhoršie, že obyčajne nie nato hladia, ako je ten istý — ktorý stav hľadá — učený a vzdelaný, ale akú má protekciu, t. j. kto ho odporúča. No, a ktorý slúžny, viceispán, ablegát, minister slovom vplyvný človek nemá takýchto klientov? Ale nech dostane službyčku sprostáčik takým alebo iným spôsobom, či je spokojný? Či splní sa s tým nádej rodičov? Či hodno bolo preto toľko obetovať? Zkúsenosť o tom svedčí, že nie. Veď takí sú najbiednejší ľudia na celom svete. Mnohí z nich, aby daku službu dostali, píšu, krčia sa v úradoch, trpia opovrhnutie dlhý čas za darmo, súc v tej nádeji, že časom predsa prídu k voľačomu. Čo stojí taký život? Nikto za nič ich nemá. Poddaní sú predstaveným svojim, ktorí za sluhov považujú ich. Sú mrtvým a bezcitným nástrojom. Predstavení aj k najpodlejším prácam použijú ich. A oni s ochotnosťou plnia rozkazy. Opravdoví liberáli! Ver s týmito nečaroval by ani poriadny gazda, ani remeselník, lebo tohoto samostatnosť viac je hodná, ako tam toho mizerná páňština. Do takýchto bedárov podkýna sa človek s kroka na krok. Hnúza čo ich je! A koľko ich bude časom! Nevie, kto im dá chleba. Je to veľké nebezpečenstvo pre krajinu, že toľkí mladíci berú sa na učebnú dráhu bez povolania. Kričíme, že je veľa úradníkov, že ustavične väčší plat žiadajú, čo rozmnožuje farchy občanov: kdežto sami ich rozmnožujeme s tým, že deti svoje, aj neschopné, do škôl silíme z vysokomyseľnosti a z nerozumnosti. Uznáme, že na isté vedy a na

vzdelanosť potrebu má aj pospolitý ľud. Však sami ho povzbudzujeme k tomu, aby učil sa. Lenže z toho nenasleduje, aby rodičia do škôl nútili také deti, ktoré nechcú sa učiť a nemajú pochopu k tomu. Lebo Boh milostivý nemeral rovnakou mierou múdrosť. Preto nie je každý súci k učeniu. Takíto inde nech hľadajú si budúcnosť a nie v školách.

Že je tak veľa planých ľudí, a že mládež terajšia nezodpovedá povolaniu, tomu aj rodičia sú na príčine. Či vychovávajú deti v duchu kresťanskom a dľa nariadenia cirkve? Či panuje v rodinnom kruhu mravnosť, láska a svornosť? Či deti vidia dobrý príklad? Či rodičia nútia ich k práci? Či udusujú náruživosť a zlé obyčaje jejich? Či učia ich k dobrému, k cnosti, úslužnosti a k vďake? Či zkúmajú pochop a náchylnosť jejich? Ktorý rodič zamešká toto, nech položí ruku na srdce a seba obvyňuje, jestli deti žiaľ a trpkosť im robia.

Ale ani školy nezodpovedajú vážnemu povolaniu. Aj té sú príčina tomu, že toľko slabých a naničhodných ľudí máme. Nie len preto, že učbári prehliadali planým žiakom a z milosti púšťali ich z triedy do triedy, ale hlavne preto, lebo celá výučba na chybnom základe stojí. Je ona bez ducha a vnútornej ceny. Um dostane pokrmu síce vyše práva, ale duša a srdce zhola nič. Výučba chladnými nechá ich. A to preto, lebo v školách nevychovejajú, ale len učia, kdežto človek väčšiu potrebu má na dobrú výchovu, ako na vedy. Nie tak učených, ako statočných a šlachetného srdca ľudí potrebujeme. Lenže školy nedávajú takýchto životu. Mordujú mládež s vedami, z ktorých v živote žiaden úžitok nevezmú. Školy predovšetkým pestovať by mali náboženstvo a mravy. Toto by malo naplňovať celú výučbu, aby z mládeže bohobojní, statoční, pracovití, silnej vôle a povahy ľudia stali sa. Cirkev a spoločenstvo na takýchto má potrebu. No a či je to tak? Horkýže! Náboženstvo skoro docela je vytvorené zo škôl, ba blíži sa čas, keď docela vykázané bude odtiaľ. Mládež nič dobrého a vznešeného nezná. Nenie oduševnená za cnosť, ale radšej k hriechu sa chýli. Nepozná bázne, lebo škola ztratila to právo, ktoré volakedy mala. A tak mládež úplnú slobodu požíva — a len k zlému ju použije. A čo je toho výsledok? Vidíme v pospolitom živote, kde jesto toľko naničhodní-

kov,
zlej
spec
hlav

brov
kresť
vých
vlast
že l
nosť
kevn
mra
tak a
kato
Bože

F
gát
vrhar
farch
petic
sov n
prosl
teraz
žiada
že si
káva
tiež
pád
za
ráln
chy,

(Nep
stujú

Szen
(Vas
(Sza
(Vas
Szen
(Zala
(Fej
háza
Bágy
Köve

kov, darebákov, kmínov a zločincov. To ovocie zlej výchovy. Školy len v tom páde budú k prospechu národa, jestli duch zmení sa, a jestli za hlavný cieľ kresťanskú výchovu uznajú.

Najhoršie sme v tom my katolíci. Školy dobrovolne prepúšťame štátu, a tak cirkev a duch kresťanský slábnie, lebo štátne školy nedajú tú výchovu, na ktorú potrebu má dobrý kresťan a vlastenec. Ak dáme volačo na vieru, ak uznáme, že len mravný a bohabojný národ má budúcnosť: tedy bráňme a udržíme školy svoje cirkevné. *Národ len kresťanská viera a kresťanské mravy udržia.* Jaknáhle neznajbožstvo vzmôže sa, tak aj u nás nastanú té smutné časy, ktoré dožili katolíci vo Francúzsku. Od toho zachovaj nás Bože!

POLITICKÉ CHÝRY.

Petícia Iudákov proti vojenským predlohám.

Teraz už môže sa presvedčiť každý liberálny ablegát o tom, že farchy Iudu množil s tými vojenskými návrhmi *nemá práva*, aspoň národ sám o tých zbytočných farchách ani len počuť nechce. To dosvedčujú tie mnohé petície (do 1000), ktoré Iudovi voličia zo všetkých okresov nám doposielajú. Pokračujeme v uverejnení týchže prosbopisov, a vyzývame každú obec, aby nezameškala teraz dokiaľ je na to čas, osvedčiť sa, zdáľ si tých tiarch žiada, alebo nie. O Iudových voličoch sme presvedčení, že si neprajú toho, ale od liberálnych voličov tiež občakávame, aby teraz zadali si svoje prosbopisy — ktoré tiež prijmeme — proti vojenským predlohám. Na žiaden pád nemali by ani tito mlčať: nech osvedčia sa alebo za — alebo proti vojenským návrhom. *Lebo jestli liberálni ablegáti prevedú národu na krky toľké strašné farchy, tomu len liberálni voličia budú napríčine.*

Nasledujúce Iudové obce poslali našej kancelárii (Néppárti Iroda, Budapest, VIII. József-körút 35.) protestujúce petície:

Káld (Vas), Kicsind Esztergom), Nagy-Szuha (Gömör), Szentjakab (Zala), Esztergom-Bajna (Esztergom), Sótóny (Vas), Hodos (Vas), Bács-Topolya (Bács-Bodrog), Vállaj (Szatmár), Zaránk (Heves), Csénye (Vas), Harasztifalu (Vas), Ellend (Baranya), Mihályi (Sopron), Tömörd (Vas), Szentlászló (Torda), Moson-Kiliti (Moson), Nemesnép (Zala), Nemesrád (Zala), Nagyköcsk (Vas), Dunaadony (Fejér), Bucsán (Zala), Németpereszteg (Sopron) Gáborjáháza (Zala), Kolontár (Veszprém), Csanálos (Szatmár), Bányog (Sopron), Izgár (Krassó-Szörény), Endrőd (Békés), Kövesd (Sopron), Kalocsa (Pest), Kalocsa (Pest), A jász-

berényi I., II., IV., VIII. okres žitacích kruhov, Párkány (Esztergom), Nagy-Bajcs (Győr), Kis-Namény (Szatmár), Eger-Szolát (Heves), Váth (Vas), Dióskut a Szentpétervár (Zala), Szany, Fertő-Szent-Miklós (Sopron), Nagy-Lózs, Malomháza a Egyházfalu (Sopron), Gogánfa a Daszti (Sopron), Magyarbél (Pozsony), Kassa (Abauj-Torna), Harsány (Borsod), Solymár (Pest), Jagónak (Baranya), Kraszna-Czégény (Szilágy), Zsid (Zala), Gyerk (Hont), Markaz (Heves), Jakabszállás-Szabadszállás (Pest), Géderlak (Pest), Szill (Sopron), Buzsák (Somogy), Csatka (Veszprém), Markota-Bögöde (Győr), Pápa (Veszprém), Kis-Iratos (Csanád), Nyulhegy (Győr), Resznek (Zala), Eger-völgy (Zala), Bagota (Somogy), Órtilos (Somogy), Homok (Sopron), Kis-Nagy-Sztricze (Trencsén), Bucsatelep (Békés), Mihály-Gerge (Nógrád), Pórládony (Sopron), Kéménd (Esztergom), Ebergőcz (Sopron), Koppány (Zala), Csapod (Sopron), Nagykölked (Vas), Lukásháza-Kis-Csömöte (Vas), Mindszent (Szepes) Belső-Sárd (Zala), Török-Szent-Miklós (J.-K.-Szolnok), Szent-Miklós (Somogy), Berente (Borsod), Tornony-Németi (Abauj-Tolna), Keresztény (Sopron), Suúr (Veszprém), Ipolygalsa (Nógrád), Chinorán (Nyitra), Alsópaty (Vas), Felsőberkifalu (Vas), Oslí (Sopron), Nádszeg (Pozsony), Karátföld (Vas), Nárasi major (Sopron), Bratoncz (Zala), Hegyhátszentpéterfa (Vas), Balaton-Vörs (Somogy), Kemenes-Szentpéter (Vas), Gércze (Vas), Kispáli (Zala), Mezőkovácsháza (Csanád), Rezi (Zala), Jánoshida (J.-N.-K.-Szolnok), Bény (Esztergom), Bjelipotok (Árva), Gutaháza (Sopron), Kosztajnovecz (Horvát), Petrovoszelo (Bács-Bodrog), Jánosháza (Vas), Alsó-Szakony (Sopron), Véged (Zala), Szijjártóháza (Zala), Szent-Erzsébethegy (Zala), Oszlány (Bars), Fndréd (Sopron), Bogyosló (Sopron), Potyond (Sopron), Kerka-Ujfalu (Zala).

Vystahovalctvo.

Z premnohých strán nášho Hornouhorska dochádzajú nám smutné zprávy o tom, že sťahovanie Iudu do Ameriky nadobúda mimoriadne veľkých rozmerov. V ministerstve vnútorných záležitostí nestačia už vydávať pasy, lebo čo deň žiadajú ich na stá a stá. Nesvedomíť agenti nahovorili Iudu, že vraj má byť *akási vojna*, a že preto odoberú všetkých chlapov k vojsku, potom že bude bieda, cholera a čo ja viem čo ešte. Aj s tým svádzajú Iudí, že predseda Spojených Štátov Rosevelt zaslúbil vystahovalcom, že ich bude hromadne osádzať dľa reči materinskej a dľa vierovyznania tak, že n. pr. katolícki Slováci bývali by po hromade, a tvorily by osobitný národ. A všetko to je samé cigáňstvo! Len to je pravda, že Amerika zase vydala prísny zákon o vystahovalcoch, tak že teraz ani nepustia hockoho do Ameriky.

Zo Švajciarsku.

V krajinách, v ktorých vlády chystajú sa obnoviť obchodné smluvy, obyvateľstvo, zvláste ale priemyselníci, gazdovia a kupci veľmi sa zaoberajú s návrhmi svojich vlád o colnej tarife. Vo švajciarskej republike nad návrhom colnej tarify nerozhodúva ani parlament, ani vláda, lež sám Iud. Švajciari aj teraz rozhodovali o obchodnej politike svojej vlády; tieto dni skončilo sa totiž hlasovanie Iudu a to s víťazstvom vlády. Švajciarsky Iud 329.000 hlasmi proti 223.000 hlasom schválil obchodnú politiku vlády, ktorá povýšením dovozného cla mieni chrániť národno-hospodárske záujmy švajciarskej republiky. Že nakoľko interesovala otázka colnej tarify Švajciarov, to vysvitá aj z toho, že z 700.000 voličov vyše 550.000, to jest asi 80 percentov použilo svojho volebného práva, na čo v malej republike ešte nebolo príkladu.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Stránka Košuthistov vedie obštrukciu proti vláde. To jest, zamýšľa dlhými a nepočetnými rečami prefahovať pojednávanie o vojenských predlohách až do nekonečna. Košuthisti nič iné nežiadajú, len to, aby Uhorsko nemalo viac spoločného vojska s Rakúskom, ale aby uhorské regimenty boli oddelené a aby mali maďarské kommando.

Ludová strana v tomto ohľade nedrží s Košuthistami ani neobštruje. Ona chce len na farchách ľudu uľaviť, bo je presvedčená, že tie vojenské farchy ľud nikdy nevydrží, a to síce ani pri nemeckom ani pri maďarskom kommande. Ludovej strane neide tedy o kommando, ale o to, aby sa na ľud nové strašné farchy nevalaly.

V tomto smysle rečnil zpomedi ľudákov barón Ivor *Kaas*.

Barón Ivor *Kaas* povedal dlhú reč. Na počiatku svojej reči predostrel resolúciu, aby vláda a budúcej sessii predostrela nový návrh zákona o brannej moci a na konci reči podal zas druhú resolúciu, že snem neprijíma predstavené vojenské návrhy. Dokazoval, že na koľko by bolo potrebné, aby roľník mohol porciu svoju aj so zbožím platiť miesto peňazí. Lebo pre tú porciu musejú ľudia zbožie svoje od poly zadarmo odtalafáriť. Kdežto keby vláda prijala miesto peňazí aj zbožie, vtedy by nikto nemusel k vôli porciam zbožie svoje lacno predávať. Barón *Kaas* vo svojej reči hlásal, že je ludová strana najvernejšou Jeho veličenstvu a že všetky základné zákony poľahom na spoločnosť armády, pragmatiku sankciu a vyrovnanie drží v úcte a tých sa pridržia. Má len námietky proti zvýšeniu počtu rekrútov.

Vzbury pre Kossutha.

Dňa 20. marca popoludní a večer universitná mládež, obzvlášť juristi a technici pod vodcovstvom juristu Ottu Hoffmanna, ktorý je zamestnaný u Franca Kossutha ako sekretár, na viac miestach demonštrovala preto, že na niektorých štátnych budovách nebola vyložená čierna zástava z príležitosti výročitého dňa smrti Ludvika Kossutha. Policia v záujme udržania verejného poriadku a pokoja demonštrantov, kde sa objavili, rozoháňala. Študenti na viac miestach postavili sa proti policii, dvoch policajných dôstojníkov a viac policajtov ranili, jedného policajta s koňa strhli a zbili a tak i polícia viacerých študentov ranila, ba dvoch zabila dľa slov tých vyslancov, ktorí so študentami demouštrovali, ako na príklad Zoltán Lengyel, ktorý jedného policajta dľa svojho vlastného vyznania zbil palicou preto, že ten policajt chcel zdvihnúť tú skalu, ktorou ho bol udrel daktorý demonštrant, aby mal dôkaz.

Štrnásť vyslancov hlásilo sa k slovu preto na sneme. Ladislav *Rátkay* začal hneď tak, že na včerajšie veci tak sa pamätá, ako na nejaký krvavý zimničný sen. Vrahovia! Kati! volali na laviciach krajnej lavice, keď Kubik hovoril o dvoch usmrtených študentoch a žiadal vyzdvihnutie hlavného kapitána Rudnayho a okresného kapi-

tána Ludvika Tótha, ktorý dľa rečníka tak viedol políciu, že na prvý pohľad človek myslel, že to vstali Hentziho vojaci a pracovali s tými šablami, s ktorými roku 1849 zvíťazil nevedeli. A skončil s tým vyhlásením, že pokým Rudnayho a Tótha nesuspendujú, do tých čias v sneme parlamentárnej porady nebude. O tejto srážke prehovorili ešte Vilmoš *Vázsonyi*, ktorý prirovnal terajšie dni ku dňom krvavých bojov tureckého sultána Solimana proti Zrinyimu pri Sihoti a Július *Lukács* tiež rozpovedal svoje zkušenosti.

Na to povstal ministerský predseda *Széll*, aby odpovedal na prednesené sťažnosti, ale sotva vypovedal, že naskutku si dá o veci referovať, opposícia spravila veľký krik. Ozývali sa výkriky, aby Rudnayho vyzdvihnuť z úradu a potrestal policajných úradníkov. Predseda vzhľadom na veľkú rozčúlenosť vyzdvihnuť zasadnutie, medzi čím sa mysle trochu utišily.

Počas prestávky vyslanci sa vzájomne kapacitovali. Neodvislí tvrdili, že dvaja universitní poslucháči boli zabíť, čo nemalo rozhorčilo aj liberálnych vyslancov. Vôbec na celej liberálnej strane bolo badať, že pokračovanie polície čo najrozhodnejšie odsudzuje.

Ministerský predseda *Széll* po telefone pýtal si a dostal informácie, ktoré po opätovnom zahájení snemu aj rozpovedal. K najväčšiemu uspokojeniu liberálnej strany vyhlásil, že chýry o zabití dvoch študentov nie sú pravdivé a kto to hovorí, nehovorí pravdu. To rozpálenú opposíciu trochu ochladilo. Nádvky padaly ešte na políciu, ale teraz už predseda neodvislej strany Franc Kossuth a Barabáš utišili svojich prívržencov. A toho pokoja bolo aj treba, lebo ministerský predseda potom rozpovedal, čo sa robilo v klube neodvislej strany. Odtiaľ totiž hádzali na políciu sódové fľašky, kamenie, zápalníky, polená dreva atď. (Výkriky s prava: Nuž teda! Výkriky s lava: V klube ani niet toľko flasiiek!) Ministerský predseda v ďalšej reči rozpovedal, že nehovorí, že vyslanci hádzali na policajtov, ale že tie fľašky a zápalníky odtiaľ padaly, to stojí, lebo tie nepadly z vrecák, lež z okien a polícia sobrala za pol vreca flašových črepov. Potom vždy za väčšieho tichnutia lavičiarov rozpovedal, ako sa zachoval Lengyel a ešte jeden iný vyslanec, ktorého patričný policajt neznal. Rozhodne odmietol od seba všetky upodrievania a vyhlásil, že ak polícia prekročila kruh svojej činnosti, tak patričných potresece, ale to nedovolí, aby sa snem stal konventom. Tu vypuklo búrlivé eljenovanie a potlesk na pravej strane. Väčšina takýmto imposantným spôsobom dala zadosť učinenie ministerskému predsedovi za nešetnosť neodvislej strany proti nemu.

Potom ešte Zoltán *Lengyel* rozpovedal svoju bitku s policajtom a Fr. *Krasznau* svoje zkušenosti.

Počas jednej prestávky ministerský predseda *Széll* prijal aj jednu deputáciu študentov, ktorí prosili o zadosť učinenie. Ministerský predseda *Széll* prisľúbil, že akonáhle bude mať rozhľad v celej veci, spravodlivo zakročí. So študentmi, ktorých ministerský predseda upomenul, aby sa stránili výtržností, boli aj viacerí vyslanci.

K čomu vede opilstvo? Smutná, ale pravdivá udalosť zo života ľudu poslovenčil *Andrej Hladký*. Vydáva redakcia *«Posla Svätého Antona»* v Budapešti, VIII., Szentkirályi-u. 28. Cena 20 halierov. Knížočku túto vrele odporúčame našemu slovenskému ľudu; obzvlášte našim malo-hospodárom a remeselníkom preto, keď povážime, ako je dobre, keď človek pri dobrom zdravom rozume môže praktične sprevádzať obrábanie pozemkov a druhé sverené svoje obchody.

O tých zákonoch, ktoré poľný hospodár poznať musí.

(Dokončenie.)

Keď medzi ovcami osýpky vypuknú, zdravé od chorých oddeliť treba. Jestli nemožno, tak na rozkaz vrchnosti aj zdravé zaštepia. Mäso takto nemocných oviec neslobodno sekať. Všetky tieto rozkazy platné sú aj na taký dobytok, ktorý svrab má, alebo chytá sa ho. Vlnu svrablavých oviec len v zašitých vreciach slobodno predávať a odvázať. Kože upadnutého statku rozkázané je dezinficovať. Chlievy a maštale, v ktorých nemocný statok držali, treba vyčistiť a dezinficovať. Vrchnosť prísne dozerá na to, a slúžny len po tomto dovolí statok držať v takýchto miestnosťach.

Gazdovia, ktorým statok vrchnosť v čas chytavej choroby (vynímajúc psa a mačky) zobral, alebo zmárniť dal, dľa zákona vynáhradu dostanú. Škodu jejich zväčša štát zaplatí. Takúto vynáhradu nedostanú tí, ktorí zameškali chorobu vrchnosti oznámiť. Ani ten nedostane vynáhradu, kto chorobu zapríčinil.

Známe je každému, že ani majetok, ani statok sám od seba nedonáša dôchodok, k tomuto zapotreby je práca človeka. Je pravda, že každý sám sebe je najlepším robotníkom, lenže kto nie je vstave prácu sám odbaviť, potrebuje pomoc. Obznáme sa tedy s tými zákonami, ktoré určia práva a povinnosti naše, jestli cudzieho pomoc potrebujeme. V tomto páde alebo sluhu, alebo robotníka najmeme. Sluha hospodársky dľa zákona je ten, kto zaviazze sa (kontraktne) za istú mzdu prácu konať okolo hospodárstva. Jestli pri úmluve osobytné podmienky nedal ani gazda ani sluha, tak termín služby úplný rok trvá. Jedna alebo druhá stránka pred dvoma mesiacmi musí vypovedať, ináč kontrakt aj na budúci rok považuje sa za platný. Závďavok ku platu patrí. Sluha povinný je každú škodu, ktorú gazdovi spravil, vynahraďiť. Gazda právo má z platu odrátať si takúto škodu. Jestli sluha v čas služby mimo chyby svojej do nemoci upadne, gazda povinný je za úplný mesiac opatrovať ho a liečiť. Keď ale sluha skrze gazdu upadol do nemoci, tak gazda aj vyše mesiaca (t. j. zakaľ nevyzdravie) musí ho liečiť a na celý čas plat mu dať. Každý sluha musí mať knižočku, bez nej neslobodno ho prijáť. Ktorý sluha poriadne sa drží, usilovný, mravný a dobrého držania je, ten ani s gazdom ani so zákonom nebude mať neprijemnosti. Ale zákon aj od gazdu žiada, aby so sluhom ľudský zachodil, mzdu na čas mu vydať a starosť mal oňho. Ale práve preto vypovie zákon, že také výrazy a skutky, ktoré sluha od druhého človeka neprijal by bez slova a bez toho, aby na cti urazený nebol, od gazdu trpeť musí.

Ten, ktorý nie za sluhu, ale len za robotníka hospodárskeho sa sjeďná, musí mať dosvedčujúci lístok (certifikát). V tomto vytlačený je celý zákon hospodársky. Kto by bez certifikátu do roboty vstúpil, pokuty nemine. Zákon výminku robí s tými, ktorí len na krátky čas, a len na istú robotu sa chytia. Dobre je pre hoc akého robotníka, keď dosvedčujúci lístok má, aspoň je poistený, že zákon neprestúpi. Lístok tento vystaví predstavenstvo tej obce, kde robotník stále býva, (a to zadarmo) lenže jak ho ztratí, za duplikát 1 korunu musí platiť. Takéto peniaze, tak aj pokuty, ktoré robotníci (previniac sa oproti zákonu) platia, slúžia za základinu, z ktorej nemocní alebo núdzni robotníci pomoc dostanú.

Žaloby robotníka oproti gazdovi pred hlavného slúžneho patria, a zato nič (ani štempel) neplatí.

Keď 10 robotníkov, ktorí certifikát majú — zoberú sa z toho cieľu, aby v ďalšom kraji (ale len v krajine našej) prácu podujali, železničnú kartu za pol ceny dostanú. Robotníkov bez certifikátu hockolko môže spoločne cestovať, celú kartu musia platiť. Už aj z tohoto vidno, že certifikát potrebný je, a predsa najdu sa takí, ktorí odhovárajú robotníkov od toho, aby si zaopatřili dosvedčujúci lístok. Takýchto buričov zákon prísne tresce.

Robotníci len pred vrchnosťou môžu kontrakt viazať. Kontrakt notár píše, aj vysvetlí. Štempel netreba naň. Notár za písanie — jestli robotníkov niže 25 je — 1 korunu; do 50 — 2 koruny; od vyše 50 robotníkov 3 koruny dostane od toho, kto ich najal. Jeden exemplár kontraktu robotníci, druhý ale statkár dostane. A tak obe stránky vedia práva a povinnosti svoje. Od kontraktu len v tom (veľmi zriedkavom) páde možno odstúpiť, ktoré zákon udáva. Robotníci nemôžu požadovať také volačo, čo v kontrakte nenie. Jestli jedna alebo druhá stránka zákonitú príčinu zrušiť chce kontrakt, musia o tom behom 24 hodín jeden druhého upovedomiť, ináč právo toto ztratia a kontrakt za hodnoverný bude uznaný. Zákon predpisuje, čo má byť v kontrakte udaté. Aj to treba vypísať, koľko jutár obsahuje zem, na ktorej (najatí robotníci) žať budú. Jestli robotníci na čiastky (na rís) zjednali sa, treba vypísať, že za každý «rís» koľko úrody, alebo peňazi dostanú.

Zákon aj o to sa stará, aby výrobok robotníka na dlžobu nesekvestrovali. V tom páde, jestli statkárovi, u ktorého pracoval, škodu spravil, a ten preto výrobok chce mu zadržáť, k tomu len tak má právo, ak slúžny behom 3 dní súd vyniesol. Keď kontrakt vyprší, robotníci nazpät dostanú certifikáty. Té neslobodno zadržáť.

Zákon aj o to sa stará, aby robotník odpo-

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Stránka Košuthistov vedie obštrukciu proti vláde. To jest, zamýšľa dlhými a nepočetnými rečami prefahovať pojednávajúce o vojenských predlohách až do nekonečna. Košuthisti nič iné nežiadajú, len to, aby Uhorsko nemalo viac spoločného vojska s Rakúskom, ale aby uhorské regimenty boli oddelené a aby mali maďarské kommando.

Ludová strana v tomto ohľade nedrží s Košuthistami ani neobštruje. Ona chce len na farchách ľudu ulaviť, bo je presvedčená, že tie vojenské farchy ľud nijako nevydrží, a to síce ani pri nemeckom ani pri maďarskom kommande. Ludovej strane neide tedy o kommando, ale o to, aby sa na ľud nové strašné farchy neváľaly.

V tomto smysle rečnil zpomedzi ľudákov barón Ivor *Kaas*.

Barón Ivor *Kaas* povedal dlhú reč. Na počiatku svojej reči predostrel resolúciu, aby vláda a budúcej sessii predostrela nový návrh zákona o brannej moci a na konci reči podal zas druhú resolúciu, že snem neprijíma predostrené vojenské návrhy. Dokazoval, že na koľko by bolo potrebné, aby roľník mohol porciu svoju aj so zbožím platiť miesto peňazí. Lebo pre tú porciu musejú ľudia zbožie svoje od poly zadarmo odtalafářiť. Kdežto keby vláda prijala miesto peňazí aj zbožie, vtedy by nikto nemusel k vôli porciam zbožie svoje lacno predávať. Barón *Kaas* vo svojej reči hlásal, že je ľudová strana najvernejšou Jeho veličenstvu a že všetky základné zákony poľahom na spoločnosť armády, pragmatiku sankciu a vyrovnanie drží v úcte a tých sa pridržia. Má len námietky proti zvýšeniu počtu rekrútov.

Vzbury pre Kossutha.

Dňa 20. marca popoludní a večer univerzitná mládež, obzvlášť juristi a technici pod vodoctvom juristu Ottu Hoffmanna, ktorý je zamestnaný u Franca Kossutha ako sekretár, na viac miestach demonštrovala preto, že na niektorých štátnych budovách nebola vyložená čierna zástava z príležitosti výročitého dňa smrti Ludvika Kossutha. Policia v záujme udržania verejného poriadku a pokoja demonštrantov, kde sa objavili, rozháňala. Študenti na viac miestach postavili sa proti policii, dvoch policajných dôstojníkov a viac policajtov ranili, jedného policajta s koňa strhli a zbili a tak i polícia viacerých študentov ranila, ba dvoch zabila dľa slov tých vyslancov, ktorí so študentami demonštrovali, ako na príklad Zoltán Lengyel, ktorý jedného policajta dľa svojho vlastného vyznania zbil palicou preto, že ten policajt chcel zdvihnúť tú skalú, ktorou ho bol udrel daktorý demonštrant, aby mal dôkaz.

Štrnásť vyslancov hlásilo sa k slovu preto na sneme. Ladislav *Rátkay* začal hneď tak, že na včerajšie veci tak sa pamätá, ako na nejaký krvavý zimničny sen. Vrahovia! Kati! volali na laviciach krajnej ľavice, keď Kubik hovoril o dvoch usmrtených študentoch a žiadal vyzdvihnutie hlavného kapitána Rudnayho a okresného kapi-

tána Ludvika Tótha, ktorý dľa rečníka tak viedol policiu, že na prvý pohľad človek myslel, že to vstali Hentziho vojaci a pracovali s tými šablami, s ktorými roku 1849 zvíťazil nevedeli. A skončil s tým vyhlásením, že pokým Rudnayho a Tótha nesuspendujú, do tých čias v sneme parlamentárnej porady nebude. O tejto srážke prehovorili ešte Vilmoš *Vázsonyi*, ktorý prirovnal terajšie dni ku dňom krvavých bojov tureckého sultána Solimana proti Zrinyimu pri Sihoti a Július *Lukács* tiež rozpovedal svoje zkúsenosti.

Na to povstal ministerský predseda *Széll*, aby odpovedal na prednesené sťažnosti, ale sotva vypovedal, že naskutku si dá o veci referovať, opozícia spravila veľký krik. Ozývali sa výkriky, aby Rudnayho vyzdvihol z úradu a potrestal policajných úradníkov. Predseda vzhľadom na veľkú rozčúlenosť vyzdvihol zasadnutie, medzi čím sa mysle trochu utíšili.

Počas prestávky vyslanci sa vzájomne kapacitovali. Neodvislí tvrdili, že dvaja univerzitní poslucháči boli zabití, čo nemalo rozhorčilo aj liberálnych vyslancov. Vôbec na celej liberálnej strane bolo badať, že pokračovanie polície čo najrozhodnejšie odsudzuje.

Ministerský predseda *Széll* po telefone pýtal si a dostal informácie, ktoré po opätovnom zahájení snemu aj rozpovedal. K najväčšiemu uspokojeniu liberálnej strany vyhlásil, že chýry o zabití dvoch študentov nie sú pravdivé a kto to hovorí, nehovorí pravdu. To rozpálenú opozíciu trochu ochladilo. Nádvky padaly ešte na policiu, ale teraz už predseda neodvislej strany Franc Kossuth a Barabáš utíšili svojich prívržencov. A toho pokoja bolo aj treba, lebo ministerský predseda potom rozpovedal, čo sa robilo v klube neodvislej strany. Odtiaľ totiž hádzali na policiu sódové flašky, kamenie, zápalníky, polená dreva atd. (Výkriky s prava: Nuž teda! Výkriky s ľava: V klube ani niet toľko flašiek!) Ministerský predseda v ďalšej reči rozpovedal, že nehovorí, že vyslanci hádzali na policajtov, ale že tie flašky a zápalníky odtiaľ padaly, to stojí, lebo tie nepadly z vrecák, lež z okien a polícia sobrala za pol vreca flašových črepov. Potom vždy za väčšieho tichnutia ľavičiarov rozpovedal, ako sa zachoval Lengyel a ešte jeden iný vyslanec, ktorého patričný policajt neznal. Rozhodne odmietol od seba všetky upodopozrievania a vyhlásil, že ak polícia prekročila kruh svojej činnosti, tak patričných potrese, ale to nedovolí, aby sa snem stal konventom. Tu vypuklo búrlivé éljenovanie a potlesk na pravej strane. Väčšina takýmto immposantným spôsobom dala zadosť učinenie ministerskému predsedovi za nešetnosť neodvislej strany proti nemu.

Potom ešte Zoltán *Lengyel* rozpovedal svoju bitku s policajtom a Fr. *Krasznau* svoje zkúsenosti.

Počas jednej prestávky ministerský predseda *Széll* prijal aj jednu deputáciu študentov, ktorí prosili o zadosť učinenie. Ministerský predseda *Széll* prisľúbil, že akonáhle bude mať rozhľad v celej veci, spravodlivo zakročí. So študentmi, ktorých ministerský predseda upomenul, aby sa stránili výtržnosti, boli aj viacerí vyslanci.

K čomu vede opilstvo? Smutná, ale pravdivá udalosť zo života ľudu poslovenčil *Andrej Hladký*. Vydáva redakcia *«Posla Svätého Antona»* v Budapešti, VIII., Szentkirályi-u. 28. Cena 20 halierov. Knižičku túto vrele odporúčame našemu slovenskému ľudu; obzvlášte našim malo-hospodárom a remeselníkom preto, keď povážime, ako je dobre, keď človek pri dobrom zdravom rozume môže praktične sprevádzať obrábanie pozemkov a druhé sverené svoje obchody.

činok mal. Na poludnie jednu hodinu. Od 15-ho apríla do 30-ho septembra mimo toho ráno aj popoludní pol hodini.

Ten, ktorý polných robotníkov najal, povinný je kontrakt prísne zadržať. Mzdu a potravu na čas vydať. Len s hotovými peniazmi (a nie s takzvanými jančibankó) smie platiť. Na interes alebo na veksel nesmie požičať, alebo napred dať. Kto oproti tomuto nariadeniu previní sa, prísne bude trestaný. Ale aj robotník je povinný prácu, na ktorú chytil sa, poriadne odbaviť, slovom kontrakt v každom ohľade zadržať.

Robotníkov odhovárať, navádzať, aby kontrakt zrušili, alebo búriť zakázané je. Tak podobne, úžerň a robotníkov zdierať. Takéto pády robotníci sami majú vrchností oznámiť, lebo práve skrze mlčanie jejich kvitne rozličná úžera. Sudca nielen potreste úžerňáka, ale aj zákonitý interes prisúdi mu. Tento istý zákon vypovie, že v krčmách a v hostincoch len tolko slobodno úžerň, kolko vrchnosť určila. Summa táto dľa okolia rozdielna je, ale od 4 až do 16 korún väčšia neni. Krčmár alebo hostinský nesmie viac borovať. Na starú dlžobu neslobodno veksel alebo obligáciu vystaviť, ani záloh pýtať. Taký krčmár, ktorý viac úžerň ako zákon dovoľuje, pred súdom len tolko dostane, kolko zákon dovoľuje. Čo na výše dal, to utratí.

V tomto som na krátce — dľa B. Tormayho — udal té zákony, ktoré polný hospodár vedieť má. Práca nie je úplná, lebo k tomu ani miesta nemáme, aby sme zákony obširne vysvetlovali. Toto málo, len na pochútku podávame v tej nádeji, že ct. čitatelia k svojmu prospechu toho užijú. Hlavná vec je, zákony prísne nie len zachovať, ale aj previesť. To je povinnosťou vrchností. Tá musí spravdive zachodiť, a do ochrany vziať jak gazdu, tak i robotníka. Smutné polozenie malých gazdov a polných robotníkov, ďalej, to že socialismus nebezpečne šíri sa, o tom svedčí, že vrchností nedbaly o zákony . . . Najhlavnejší zákon je tento: «čo nechceš aby tí druhí robili, ani ty nerob to im». Kto toto pred očima drží, zákon nikdy neprestúpi

Podáva: J. S.

BESEDNICA.

Patronátsky kostolík v našej zemanskej dedinke.

Fotografoval *Zaosek*.

Náš kostolík sedliaci susedných obcí ani len za poriadnu poľnú káplnku nechceli uznať pre jeho maličkosť. A poneváž stál on von z dediny jako betlehemska maštalčka, a to ešte v cintoríne. Tak si ho žiaden nevšimnul, a zemani ho ani nenavštevovali, aj to jeho chýru škodilo.

Keď v nedeľu zazvonilo sa na službu Božiu, to bol znak pre pánov zemanov, že treba ísť s chrtami na poľovku. Sv. omša a kázeň týkala sa len bírešov, sluhov, hoferov a sedliakov, bo len títo potrebovali slovo Božie, aby pánom zemanom po nociach nekradli kukuricu a tekvice, by im vrby neobrubovali a ploty na kurivo nelámali.

Sedliaci hovorievali, že Spasiteľ ani sám nechcel v dedine medzi pánmi mať svoju kúriu, svoj dom a kostol, by — vraj — nemusel počúvať toľké ich hrešenia «Kri-stušať és Máriáját», radšej vraj utiahol sa von z dediny na tichý cintorín. — Zemanské kišasoňky zase sa tomu tešily, keď bol kostol obďaleč z dediny, bo pri dlhšej špacírke mohly svoje nové šaty, klobúčky a všelijaké brká nechať si od sedliakov obdivovať. Ony kostol držaly za nejakú mestskú «redutu» kde mohli s celým svojim hofštatom a «udvartartášom» sa poukazovať!

Aj patronátsky kompossesorát bol rád, že ich kostol bol von z dediny, bo oni to neľúbili, keď kto patronátsku ornamentiku, ozdobu a cimery deravej strechy kostola, ošarpané múry a zhnité rámy okien obdivoval a kritizoval. Vonku z dediny to žiaden nešiel pozeráť.

Páni zemani našej dedinky boli tiež pobožní, s času na čas aj modlitbu konali v nábožnej piesni, zvlášte keď ich Abrahám pokropil svojim vinkom. Z hlbín srdeca si zaspievali: «Isten áldd meg a nemest, jó kedvvel s böség-gel». — Tohoto im nikdy nechýbalo, vždy sa jedlo. pilo, spievalo, a vždy v dobrom rozmare boli, až konečne z tej dobrej vôle na Abraháma a na jeho zafa všetko svoje prespievali.

Prístup do nášeho kostolíka bol len tak umožnený, jestli sa každý veriaci, počnúc od pána farára odhodlal prebrodiť sa čez kalužu až vyše kolien a čez blato, žez mláku, ktorá celú ulicu po šírke zaujala medzi školou a medzi kostolom. Most síce stál v prostred mláky, ktorého operadlá vykukaly z blata a z močariny, ale on slúžil viac ku výstrace furmanom, by ho obišli, až nechcú, by sa im kone až po uši do mláky zahrúžily a voz viac nevyťahy do leta.

Pán farár keď sa do cintorína s núdzou dostal potreboval času až si čižmy po všetkých hrobch z blata poutieral, aby kolko-tolko mohol šikovnejšie k oltáru pristúpiť.

Cintorín náš bol obohnaný živým plotom a preto aj slúžil celým krdlom vrabcem za útulok, v ktorom ony svoju poradu držaly, a útok robily na okolité siatiny. Veža kostolíka, v ktorej zvonov nebolo, ani po dnes ich niet, slúžila vrabčím famíliam za plemenný ústav. Preto aj susedných obcí zemani nazivali náš kostolík: «bazilikou k nebeskému vtáctvu založenou». — Zvony, čili «blinkáče» visely v jednej drevenej krivej zvonici v prostred dediny vo väčšej mláke a v bahne, bo čo bolo u nás niečo výtečnejšieho, to muselo v bahne a v močiari stáť, na pr. fara, škola kostol, rychtársky dom, obecnia pastiereň a kréma.

Pri bráne cintorína na lavo stál pomník z hruškoveho dreva jedneho výtečnejšieho zemana «hadnađa» s nápisom: itt ňugsik Tchor Dörd, született Čöpoňben,

meghalt 1847-ben Hašvágásban (nie v dedine Hašvágášu, bo takej niet, ale že zomrel «v žrávke brucha»). Zaiste to v cholere.

Pred kostolikom stál jeden divý gaštan, pod týmto stromom zemankovia menšieho kalibru v lete v kepeňoch — to bola móda — pod kázňou a pod sv. omšou držali svoju «siestu» odpočinok, v tráve a po hroboch, jako po nejakých kanapách. Bo čo pán farár kázal to sa ich netýkalo, to znelo hoferom, sluhom a birešom, jako si majú svojich pánov ctíť a poslúchať, a aby hoferské deti po zemanských zahradách a humnách nezberaly vajcia a ploty nepreskakovali a slivky nekradly.

V kostoliku v prvých stolicích sedávaly staré a mladé zemanské kišasoňky; tu ony vydržovali nedeľnú a sviatočnú výstavku na nové klobúčky, perá a brká, na perličkové forgá, na tibetové kacabajky a na zefirové sukne. Každá si držala v ruke slezovú lebo pivonkovú ružu, karafi, červený slepý mak a miesto rezetky jej podobný «čistec», ktorý včeličky ľubia po strniskách vyhľadávať. Niektoré držaly v ruke aj v červenom safiane zaviazanú modliacu knižočku «Meňnei hangok», menej učenejšie aj «Budíčka» alebo «Štepnú zéhradku». Niektoré držaly z tých modliacich knižiek Pánu Bohu aj prednášku: «čo a jako si on má vec pomysleť a rozvážiť, keď zemanská kišasoňka príjde do kostola na kompliment Pánu Bohu, a spravi mu úctu s «Budíčkom». A že si pri tom aj komótno vyvalené v stolici pod pozdvihovaním sedely, tomu som sa veru ani nečudoval. Chuderky kišasoňky celý týždeň s bosími nohami po ostrých, pichlavých strniskách morky musely pást; morky behaly za kobyčkami, kišasoňky za morkami s krvavými pätami; to im žiaden nemohol zazlievať, keď si v nedeľu prišli do kostola posedieť, aby im nohy odtrnuly.

Patronátsky kompossesorát, keď sa ich kišasone ponosovali na bolenie zubov a trhanie v ušiach, bo vraj okná kostolné sú zlé, rámy ich zhnité, všade fučí a je ohromný prievan, dali rámi oblokov zamurovať, aby nefahalo, a to aj lacnejšie prišlo, nežli nové rámy. Následkom toho kostol sa viac nemohol prevetriť, vždy bola v ňom potuchlina, vlhké povetrie a všetko plesnivé. Ťažký bizantínsky štíl, ten, v ktorom bol oltárik stavaný ešte fažším zostal od veľikého prachu a plesniny. Celé povetrie kostola bolo vždy bizantínskym. Staré kašlavé zemanské «naďasoňky» vždy doniesly z kostola kašiel domov a hnevaly sa na farára, že nedáva kostol luttovať, že sedliakom hlavy smrdia od potuchnutého, plesnivého masla a sadla.

Kostolík náš bol posvätený ku «Najsvätejšej Trojici», preto aj naše hodý boly na Trojicu, volali nás «strakár»-mi, bo vraj na hodý mávame na pečenku mladé straky, ktoré sa liahnu okolo Trojice. — Na oltári sme obraza Najsv. Trojice nemali, bol na obraze namaľovaný «ukrižovaný». Nech Boh odpustí tomu sedliakovi jeho hriechy, ktorý ten obraz maľoval, to bola hrúza pozreť na také umelecké dielo. Nad obrazom visely tri figúrky Najsv. Trojice z dreva, tieto neboly od rezbárov tyrolských z Grödene, ale dľa znalecov od staroturanských va-

reškárov robené. Okno so žltým sklom za chrbátom tých figúr bolo vybité, a preto sa v ňom aj vrabce s roka na rok liahly, a to aj dvakrát.

Pri vyberaní týchto nábožných vrabcov, či za oltárom, či na veži, hoferskí chlapci vždy mi dali prednosť; aj istú úctu som požíval medzi nimi, bo sa dozvedeli, že náš rektor pripravuje ma za kňaza, a že ma učí aj po latinsky: «Gallina multorum pullorum sollicita mater curam gerebat», to jest «sliepka — vraj — starostlivá mať mnohých kuriatok, starosť mala o ne» atď. A preto, keď sme sa jako deti bavievaly po stodolách a po plevienkoch, mňa vždy za farára sebe vyvolili, aby som ich sobášil. Doniesly od matky dve zásterky, jednu mi zavesily na chrbát, druhú na prsia, a na hlavu mi posadily sitko, v ktorom otec tabak mával a tak pristrojeného ma na táčkach o jednom koliesku viezly do pristrojenej stodoly ku sobášu.

Sobášnu túto slávnosť prekazila nám moja matka s metlou, bo so slávnostným krikom «éljen» a so psami, ktorý za nami behaly, povyhánaly sme zo dvora do súsedných zahrad všetky sliepky a kurence. Všetky deti po utekaly preč, mňa prehodily s táčkami, a lež som sa sobral, už som mal za ušima potýkanie sa s metlou. Na plote sa mi chytil môj ornát sobášny na koli, a zadnia polovica na ňom aj zostala visieť; sitko s hlavy mi odletelo do kukurice. Svatobná riša bez výsledku sa rozbehla so sliepkami po kukuricách. — Věuť, už keď som ozajstný farár, toľku úctu nepoživam od farníkov jako vtedy, keď som bol farárom-kandidátom. Věuť ma na táčkach veriaci nechcu rozvážať, s papuľou sa rozvažujú po mne, keď mi idú kúkol zať.

Raz prišla akási komissia skúmať starozitnosti, aj náš kostolík, a prajne sa o ňom vyslovila, že je celá jeho stavba «antik». Zemani boli vždy ale na to hrdí, nielen na «antik» staré šable a ostrohy, ale aj na «antik» staré a zaperené dolomány. Môj sváko vždy bol pyšný, keď vytiahol z kasne «antik» baranú kučnu s tuzovým brkom na nejakú slávnosť. Pán farár sa na ten «antik» kostolík vždy jedoval, keď ho patróni chválili, že je «antik» — starobilý. Vždy hovorieval: «kto znal v Trnave pred 50 rokami starú teheľnu pána Sulinyho, tá bola tiež «antik» jako je náš patronátsky kostolík».

Z tých starých patrónov ešte ja sám žijem — bo som vtedy nielen chlapec, ale som už mal to povedomie, že náš kostol bol «antik». Aj starého «šulema» batoh, keď prišiel do dediny pánov zemanov podporovať, bol tiež «antik» bo znášal v ňom z predku staré perie.

Môj kompossesoratský patronát aj s kúriou som už predal, věuť mám zase ja patróna — keď mi celá strecha padla v zime, a skoro mi krmne svine pobila, musel som si za moje vlastné peniaze dať novú strechu postaviť, čo budem za šesť rokov cítiť.

Kto čím hreší, s tým trestaný býva! — bývalý «antik» patrón Zaosek!

Kreštania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami ako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Odchod kráľa z Budapešti. Jeho veličenstvo kráľ odcestoval z Budapešti do Viedne. Na rozlúčku dostavili sa hlavný mešťanosta Jozef Márkus, hlavný kapitán Béla Rudnay, predseda štátnych železníc Julius Ludvig a náčelník nádražia Rudolf Daróczy. Jeho veličenstvo oslovil prítomných pánov a odoberúc sa od nich vysadnul na dvorný vlak, ktorý presne o 4. hod. odjachaľ s nádražia. Jeho veličenstvo kráľ — ako je známe — počiatkom mája zas bude v Budapešti, z ktorej príležitosti budapeštianska popredná spoločnosť usporiada na Dunaji veľkolepú slávnosť t. zv. Benátsky večer; celé Dunajské pobrežie a hlavnejšie body Budína budú krásne osvetlené a na Dunaji chodiť budú krásne ozdobené a osvetlené lode, na ktorých vyhrávať bude hudba. Strediskom slávnosti bude Margitin ostrov, ktorý zdarma prepustí arciknieža Jozef riaditeľskému výboru, predseda Park-klubu bude gróf Pavel Szapáry.

Ku zasväteniu štvrtstoročného pápežovania Svätého Otca Leva XIII-ho. Ružomerský «Kat. kruh» usporiadal jubilárnu slávnosť, z nadplatkami 120 korún 71 halierov, za ktoré týmto úctive ďakujeme.

Križ na universite. Dňa 18. marca minulo dva roky, čo kresťanskí študenti na universite budapeštianskych v učebných sieňach popribíjali krucifixy. Z príležitosti tohto pamätného dňa mládež terajšiemu rektorovi university drovi Karolovi Kéthlymu podala memorandum, v ktorom žiada, aby krucifix na universite postavený bol do svojho dávneho práva, aby sa starodávna universitná zástava, na ktorej sa nachádza križ, užívala na verejných slávnostiach. Rektor memorandum prisľúbil, že ho predostre universitnému senátu. Večer na Mense Akademike sporiadala mládež priateľský večerok, na ktorý prišiel

aj krajinský vyslanec a publicista Mikuláš Bartha a krajinskí vyslanci Štefan Rakovszky a gróf Aladár Zichy. Mikuláš Bartha povedal o mravnej, politickej a historickej významnosti svätého križa tak veľkolepú reč, že ju universitná mládež dá vytlačiť vo viac tisíc exemplároch a bude ju rojširovať.

Bitka na hradskej ceste. Z Belehradu oznamujú: Jeden oddiel vojakov, ktorí viezli pušný prach, srasil sa s viacerými sedliakmi. Sedliaci totiž na hradskej ceste nakládli ohňa a vojaci vzhľadom na vezený pušný prach vyzvali ich, aby oheň zadusili. Sedliaci to ale nechceli u obíť, ba napadli vojakov, ktorí na to strelili medzi útočníkov. Dvoch sedliakov zastrelili a jedného vojaka ťažko poranili.

Posekali ženu. V obci Jankovaci v Srbsku. Tamojšiemu zamožnému gazdovi Demetrovi Vojničovi zlodeji v noci zavraždili ženu, ktorá bola samotná doma. Demeter Vojnič šiel do Nového Sadu na jarmok, odkiaľ mal prísť len na druhý deň. O pol noci vlámali sa do Vojničovho domu zamaskovaní lúpežníci a spiacu ženu posekali na kúsky. Posekanú mrtvolu zaviazali do jednej plachty a ukryli ju do drevárne. Na druhý deň sluhovia darmo hľadali Vojničovú, nebolo jej nikde. Konečne jeden nádenník našiel posekanú mrtvolu v drevárni medzi drevom, ale hlavy nemala. Pravdepodobne zlodeji vzali ju sebou. Zlodeji sobrali len šperky a dvesto korún hotových peňazí. Vec hneď bola oznámená vrchnosti, ktorá zaviedla rozsiahle vyšetrovanie.

Ztratený notár sa ohlásil. Bývalý spišsko-fridmanský notár menom Matírko, ktorý ešte minulého roku po zanechaní dihov nenadále zmiznul, teraz svojmu bývalému starovesskému slúžnemu písal, že je v Afrike a že tam ku fraucúzskemu vojsku vstúpil.

Študentské čiapky. Universitní poslucháči dostali nové čiapky, ktoré podobajú sa skoro husárskym čiapkám bez takzvaného šilda, lenže zhotovené sú z čierneho kammgarnového súkna. Na predku majú tri emailované gomby: jeden väčší, na ktorom je erb university a dve menšie, prvý v farbách university a druhý v farbách krajinských.

Staré peniaze. V Anglicku vykopal jeden croydonský sedliak hodný hrniec peňazí, ktoré boli zelenou plesninou obťahané. Peniaze zanesol vrchnosti, ktorá previedla kopanie, a tak našli ešte jeden hrniec rozličných zlatých a strieborných peňazí. Nález odoslali učencom Britského museumu, ktorí zistili, že peniaze pochádzajú ešte z roku 337 a 350 po Kristovom narodení.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomôženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy hárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-tové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dájú vysvetlenie.

Oheň. V spišskej Levoči — tak sa zdá — ani toho roku nechce spať červený kohút. Dňa 8. marca znovu tri s potravou plné stodoly zničil oheň a na druhý deň na to zase dva domy zhoreli.

Zriedkavá samovražda. Tieto dni zomrel istý Norvégčan v Liverpoole starovekou samovraždou, totižto dľa spôsobu niektorých starých Rimanov, o ktorých zaznamenané je, že učinili koniec svojmu životu tým, že si dobrovoľne zastavili dych. Lekári tvrdia, že nenie možné, aby sa niekto tak usmrtil, avšak niekoľko prípadov v staroveku a teraz v Liverpoole dokázalo sa, že aj tento spôsob samovraždy je možný.

Židko proti slovenčine. Na uliciach v Nitre zjavily sa aj slovenské plakáty, vydané ministerstvom vnútra na poučenie Iudu o suchotínach. «Nyitrai Lapok», hlásajúci

počtu a tak je starší než všetky hebrejské rukopisy. Sú tam niektoré odchýlky. Tak po tekste desatoro je tam pätnásť veršov, ktorých niet v našej Biblii. Rukopis nachádza sa teraz v Kaire, študuje ho Georg Zaidam, slávny znateľ samitických jazykov.

Zemplínske siroty. Zemplínsku sirotskú kassu prezerajú dvaja, osobitne k tomu cieľu vyslaní ministerskí úradníci. Je to namáhavá práca, lebo ide vyšetriť a objasniť nadužívania popáchané behom 25 rokov. Dosiaľ konštatovali, že chýbí 198.000 korún.

Opatrnosť. «Prečo si sa dal zapísať do spolku strielivosti?» tázal sa Kubo. «Z opatrnosti, abych tak nepochodil, jako Štefo, ktorý sa bol svojej zasľúbil, keď mal pod čapicou», odpovedal Filip.

Z Račidorfu. Hľadáme dobrého kolárskeho majstra,

Víchrom otužení námorníci.

svoj maďarský hazafiság rečou nemeckou, je celý divoký, že mešťanosta dal tie slovenské plakáty vylepiť. V Nitre vie vraj každý po maďarsky a je to vraj haňbou pre mesto Nitru, keď sa na jeho stenách skvejú plakáty slovenské. Nitra potrebuje výlučne maďarské plakáty! kričí Židko. — Je to veru neslýchaná drzosť, keď Židko, ktorý vydáva nemecký časopis v Nitre, hromzí proti plakátom slovenským. Stavili by sme, že tí, pre ktorých Židáčik píše svoje novinky po nemecky, istotne lepšie rozumejú slovu slovenskému, ako maďarskému, Nuž ale čo čaká iného v časoch terajších od patriotov židovských?!

Novomaďarismus. rastie. Mosto Velká Kaniža má 102 virilistov, z týchto je 57 Židov.

Starý rukopis. V Syrii nedávno našli jeden z najstarších rukopisov Biblie. Rukopis pozostáva z piatich kníh Mojžišových, písané sú len po hebrejsky samaritánskymi písmenami na pergamente roku 735 nášho leto-

ponevác je u nás mnoho furmanov a len jeden kolár. Patričný nech sa hlási u Štefana Wulgan, kováča.

Je to k neuvereniu! ač dokazujú to tisíce uznalivých listov, že *Fellerov Elsa-Fluid* všetky nemoce, ešte aj tie, pri ktorých iný liek neosoží, lieči s obdivuhodným účinkom. Menovite rýchlo a isto lieči horúčku, pakostnicu, rheumu, bolenie prs, hlavy a zubov, koliku chudokrvnosť, krče žalúdočné a očné nemoce atď. Jediný dorábateľ: *Eugen J. Feller*, lekárnik, *Stubica*, Templom utca 18. (záhrebská stolica). Ani u jednej rodiny nemá chybovať tento výtečný a verejno-zdravotníckou vrehnosťou prezkúmaný a odobrený prostriedok, ktorý každý, keď ho len raz upotrebil, odtedy pre jeho mnohostranný účinok stále užíva. «Bol som slepý, len *Fellerov Elsa Fluid* mi zachránil zrak» — písal Peter Szücs, Budapešť, Felső-rakpart.

DOPISY.

Podolín (spišská stolica).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vel'actený Pán Redaktor!

Ráďte nasledovné riadky uverejniť v našom oblúbenom «Krestane.»

Valné shromaždenie potravného spolku.

Dňa 1. marca vydržoval «Podolínsky potravný a úverkový spolok» svoje valné shromaždenie. Do správy vyvolený je za predsedu Jozef Sadovsky a za správnych údov: Ján Slovík, Samuel Gotš, Jakub Winpricky a Emil Feix. Do dozorného výboru sú vyvolení: mestrický rychtár Fraňo Duchoň, dekan dr. Martin Pirhalla, Karol Moravsky, vel. pán Alexander Fedor a Jozef Satlonkala.

Po dokončenej voľbe predseda shromaždenia pán dr. Martin Pirhalla ku prítomným asi nasledujúce slová prehovoril:

Ctené valné shromaždenie! S účtami z minulého roku môžeme byť úplne spokojní, lebo preukazujú čistý osov 1290 korún. Konkurencia pravda bola veľiká, no ale sa všetko premenilo; tovar, pokrm i nápoj je lepší a lacnejší; spolok náš je tá pevná skala, ktorú vlny, to jest nepriatelia, darmo podmývali.

A tak i morálny osov je ešte väčší, bo kresťanské sebaopovedomie sa rozšírilo, nesvedomitej špekulácii a úzere veľiká hať a protiveň sa postavila.

Ctení spoluúdovia! Teraz na svete medzi ľuďmi panuje veľká nespokojnosť. Príčina toho je, že starodávny kresťanský duch s čiastky zmiznul, a miesto neho sa ľahkomyselná nemiernosť usadila.

Stav remeselnícky a roľnícky oslabil a schudobnel. Mocných — na základe učenia Ježiša, Spasiteľa nášého ustanovených — spolkov je ešte veľmi málo. Kdeže tedy máme pomoc hľadať, azda pri vláde? Vláda len vtedy môže dať, keď prv vezme, a z toho čo vezme, zase len jednu čiastku môže dať, lebo druhú čiastku upotrebuje pre udržanie správy. A tak z tohoto vysvitá, že každá štátna podpora obyčajne, keď dáky majetok je ztratom pre občanov, spojená býva.

Ratujme teda my sami, čo ešte ratovať možno. Pracujme a podporujme naše spolky, starajme sa o ne, ako o vlastnú dušu, lebo bez práce niet zásluhy, a časy tie už pominuly, kde pečené holuby v povetří lietaly.

Kresťanské spolky, to sú v terajších časoch tí ľadomci, ktorí obce proti nebezpečiu ľadu, to jest proti nesvedomitej špekulácii, proti úzere a bezuzdnej rozpustivosti ochotne bránia. Len skrze tie spolky môže sa blahobyt a kresťanská sloboda pevne usadiť.

Taká obec, ktorá nemá takých spolkov, je ako bez pastiera pasúce sa stádo, a vlci vyhnaný z ruských, rumunských a haličských lesov — teraz už v našej krajine prebývajúci a koryst hľadajúci — udrú na také stádo, ktoré i mravne i hmotne zadusia a pastvisko viac z pazúrov svojich nevy pustia. Telom, dušou budme tedy našim spolkom vždy verní.

Ctení pánovia! Každý kresťanský spolok má isté základné kamene, na ktorých vystavený byť má.

Prvý základný kameň je vytrvanlivosť. Ustavičná kvapka skalu vyhlbí, to jest urobí v nej jamku. Keď v prírode už kvapka vody vytrvanlivosťou svojou úlohu svoju vyplní, tým viac musí to človek — panovník a kráľ celej prírody — učiniť; a keď aj ťažto často ide, verne v dohrom, spolku vydržať a vytrvať.

Druhý základný kameň je svornosť. Lebo kde svornosť panuje, tam niet žiadnej ťažkosti. Jednu nitku aj dieťa roztrhne, ale 195 sjednotených nitiek už veľmi ťažko roztrhnuť. Náš spolok má 195 údov, keď nás tedy sjednotená svornosť bude spojovať, nad všetkými prekážkami zvíťazíme.

Tretí základný kameň je statočnosť, miernosť a bezuzdnosť pri úradníkoch. Myslím, že sa ctené shromaždenie v úradníkoch svojich nesklame, ale každý tuná prítomný musí im dľa možnosti byť na pomoci.

Keď spolky naše stáť budú na takýchto základných kameňoch, mám pevnú nádej, že z nich blahobyť a dokonale dielo vykvitne.

Vďaky činím mestskému rychtárovi Francovi Duchoňovi, ktorý svojou neohrozenosťou založil náš spolok. Česť a sláva takému mužovi.

Tiež všetkým údom nášho katolíckeho čítacieho spolku vzdávam česť a chválu, že v ňom neunavne pracujú.

Vďaky vzdávam i všetkým spoluúdom, obzvláste ale tým, ktorí v spolku nakupovali, lebo tí sú tie sfachetné duše, ktoré spolok udržujú; na darmo je všetka kontrola a dozor, keď sa tovar nespredá.

Držme dovedna ako ohnivá jednej nepretrhuteľnej reťaze a tak požehnanie Božie bude nad našim občaním.

Nech všemohúci Pán Boh náš spolok ku dobrobytu nášho slavného mesta a celého vidieku dlho udrží.

Daj to, Pane Bože!

T. Š.

Veľké Leváre.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom oblúbenom «Krestane» uverejniť.

Od nás zriedka sa objaví dopis v našom oblúbenom časopise, lebo málo kto sa za vzdelanosť a hmotnosť života zaujíma. Ale ja chcem teraz podať — trebárs už prineskoro — zpravu, ponevác som čakal, že snád sa najde niekto, čo by o nás jedno-druhé napísal, ale veru posiaľ nič. Tak ja chytám pero do ruky, aby som v krátkosti opísal, čo sa v našom mestečku deje, totiž o našej

vzdelanosti a pokroku, ačpráve nie celkom, ale myslím že na začiatku dosť.

Dňa 8. decembra minulého roku mali sme otvorenie «Katolíckeho tovaryšského spolku (kruhu). Otvorenie sa dialo slávnostne a započalo sa so spevom. Ale škoda bolo že spev nebol slovenský, boli by sme mu aspoň lepšie porozumeli.

Po speve dôstojný náš pán dekan A. Melíšek — ja-kožto zakladateľ a predseda — držal slávnostnú reč, ktorá na nás aj veľmi zdarne účinkovala, a po ktorej sme rečníkovi privolali na slávu. Potom sme sa ešte jeden s druhým poshovárili o potrebe, až konečne sme sa porozchádzali v tichosti domov, pretože v adventnom čase vytvorená je každá zábava. — Teraz však sme sa už natoľko poučili a zriadili, že sme dňa 8. februára tohto roku usporiadali tanečnú zábavu, spojenú s humoristickými prednáškami a so slovenskými spevami.

Návšteva obecnstva bola veľká, takže si hostinský nevedel ani rady. Herci hrali znamenite a s rozvahou, začo im vyslovujeme srdečnú vďaku. Vyslovujeme vďaku aj nášmu vel. pánovi Páterovi Priorovi a jeho spevokolu, že nás tak ráčil poctiť s tým utešeným slovenským spevom. Cteným hosťom a početnej intelligencii taktiež sme zaviazaní vďakou za ich dobrosrdečnosť a tak veľkú návštevu.

A tak aj ctených údov prosím, aby aj naďalej sa tak v láske a svornosti držali spolu jako dovčulku, lebo to i prikázanie Božie prikazuje: «Milovať budeš bližneho svojho, jako seba samého», a aby navštevovali spolok i naďalej v tak hojnóm počte, jako doteraz, aby neklesal, ale na to miesto vždy viac a viac prekvital. Tak aj ja prajem nášmu spolku mnoho zdraru, dlhého trvania a jeho vodcom mnoho trpezlivosti a duševnej sily.

S Bohom.

B. K.

Zo Spišskej Magury.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prevelebný Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kreštane».

Obrázok z kreštansko-gazdovsko-potravného spolku.

Hanušovský «kreštanský gazdovsko-potravný spolok», ktorý dňa 28. marca minulého roka začal účinkovať, ako zo záverečných účtov roku 1902. vidno, už aj za tých deväť mesiacov, keď s mnohými ťažkosťami zápasil musel, s dobrým prospechom účinkoval.

Čistý osôh bol koncom minulého roka 288 korún 10 halierov. Spolok i na borg dáva. V spolkovom sklepe predávajú dve hanušovské ženské, ktoré za svoje unovanie ročne 560 korún dostávajú. Spolok predáva aj trúnok v zapečatených fľašách a tabák.

Hanušovania usilovne navštevujú a podporujú svoj spolok; za čo aj chválu zaslúžia. Jeden žid ich už chce zanechať? Zaiste nikto nebude za ním plakať! Teraz by v susednej obci v Relove chcel probovať šťastie. Lenže

ho tam nechcú prijať, nikto mu nechce dať kvartiel. To je už múdro! Len sa krivonosoch varovať a všemožne usilovať sa ich strasť; už nás dosť vycicali.

Že ten spolok pekne napreduje, neoceniteľnú zásluhu má miestny pán farár Peter Krávec, ktorý žije a mrie za ten spolok. Sláva mu! Pravou rukou je mu miestny pán učiteľ Ján Kovalčík. To je pekne! Kňaz a učiteľ vše majú spoločnými silami účinkovať na dobrom ľudu. Keď by to len všade tak bolo! Ale o miestnom rychtárovi neslobodno zabudnúť; on bol najviac na tom, aby sa v Hanušovcákach potravný spolok založil, aj teraz sa stará o spolok. Tak je dobre! Rychtár má v každej dobrej veci s pekným príkladom predísť.

Magurčania! nasledujte krásny príklad Hanušovianov!

Priateľ krešf. spolkov.

Prešp. Sv. Jur.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Kreštane uverejniť.

Odberateľ som počiatočný a aj z radosti čítam Krešfana, a pretože k nám chodí viac exemplárov, predsa však zriedkavých dopisov sa dočítame od nás. Tak sem sa ja chytil pera, abych ctením čitateľom «Krešfana» dal na známosť jako sa mi tu máme.

U nás sme tak šťastliví, že nám náš vrele milovaný pán farár v osobe pána Rudolfa Nováka založili «Úverkovú spolok», ktorý nás aj milo prekvapil, keď začal 15-ho marca účinkovať, prvú nedelu nasbieralo sa 1600 korún. Povďační zato sme nášmu velebnému Otcovi, že nás z rúk úžernických vyslobodil, a k tomu nám ešte sľubuje, že keď sa náš spolok zosilní, že budú aj ďalej pokračovať. Daj to Bože, aby po celom Pezinskom okrese bolo viac takých duchovných Otcov!

Ludák.

Zo Zákopčie.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o laskavé uverejnenie týchto riadkov v našom obľúbenom «Kreštane».

Na vedomie dávam našim milým bratom a čitateľom «Krešfana», že nás Pán Boh navštívil smútkom o jakom sme sa nenazdali. Dňa 8. marca držal nám kázeň náš obľúbený pán kaplán Michal Bielek «O hriechu lakomstva». Po skončenej kázni nám oznámil, že sa s nami žehná a lúči. So slzami v očiach a s veľkým žiaľom sa od nás odoberal, čomu sme sa my nenazdali. Jako sme to od neho počuli, tak nás to dojalo, že sme všetci začali hlasite plakať, že nás ten náš drahý miláčik zanecháva a ide od nás preč, ten duchovný anjel v tele ľudskom, to nás veľmi prekvapilo. Túto ztratu oplakávame všetci, jak mužskí, tak ženské, mládenci a panny. Čo máme robiť pred Božským riadením, musíme len klobúk dolu složiť a poddať sa vôli Božej.

Teraz v mene všetkých nás farníkov srdečne mu ďakujeme za jeho dobrú otcovskú lásku a prajeme mu,

že keď aj inde bude, aby ho dobrý Pán Boh udržoval pri dobrom zdraví a aby sa mu dobre viedlo.

Skutočne sme plakať museli, keď nás tak dobrý pastier opustil, ktorý obohacoval nás duševnou silou a dopomáhaním nám rozličných našských spisov. Ale smutnejšia doba prišla by na nás, keby nás náš tak velice milovaný pán dekan opustil, čo si ale neprajeme.

Jako počúvame, že sa naši duchovní otcovia na nás sťažujú, že sú Zakopčania mrhaví ľudia. No, my sa nechválime, že sme dobrí, len si vzdychneme: «Bože, buď nám hriешným milostivý! Počúvame tak potajomne, že nás náš vrele milovaný pán dekan mieňa opustil. O, Bože, nedopúšťaj na nás takej ztraty! Lebo čože by bolo z nás vtedy, nič iné, ako také plané stromy.

Vrele milovaný pán dekan! Kloníme sa vám, aby ste neopúšťali svoje vám zverené stádo, pre ktoré ste už dosť podstúpili, zakiaľ ste to na pravú cestu priviedli, avšak pomali s Božou pomocou ste ju predsa preorali.

S Bohom.

P. P.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boli korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Kreštana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Oznam.

Náš vrelmilovaný velebný pán páter *Zaosek* svoje dielo «**Tridsaťročné jubileum farárskeho uradovania**» v 82 kusov obetoval čo milodar na nový kostol Lutišský, s tým právom, že dolupodpísaný môže dielo to odpredať a utržené peniaze na ten cieľ, na ktorý to venoval obrátiť.

Úctive tedy prosím tých ct. čitateľov a dobrodinčov, ktorí by chceli si túto knižku zaopatriť a k dobrému cieľu prispieť: aby sa hlásili u dolupodpísaného, ktorý za 25 krajciarov t. j. 50 halierov s najväčšou ochotnosťou a vďakou hneď na určité miesto odošle.

S týmto sa dvojaký cieľ obsiahne: asice má človek zábavné čítanie a pritom i obetuje milodar na vznešený cieľ, ktorý spolu podporuje chudobu.

Prítom prosím všetkých veľactených pánov, ktorí od velebného pána pátra Zaoska jeho dielo «Tridsaťročné jubileum» dostali a zaň nezaplatili, aby obnos 25 krajciarov na farský úrad Lutišský poslať si nestažo-

vali; tým viacej, lebo to je tiež čo milodar na nový kostol Lutišský od dobrodinca veľkého, velebného pána pátra Zaoska obetované. Začo jemu i cestou tohoto úprimne ďakujem a «Pán Boh zaplať» privolávam.

V Lutišiach, dňa 17. marca 1903. o. p. Ó-Besztercze (Trencsén megye.)
Ján Greben, farár.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Kukučka. Vitajte! Váš ct. dopis, na ktorý ste sa dopytovali, sme len minulý týždeň dostali. Snáď bol zatratený?

Jednoduchy remeselník. Že Váš dopis nemohol byť vtedy uverejnený: to má svoju príčinu. Na budúce pokúsime sa čo najlepšie aby nevystal.

Prítomní volič. Na dopis bez podpisu neodpovedáme.

Ch. a Ž. v Gajároch. V tieto dni dopyšle Vám ich naša kancelária.

Velp. Št. J. v L. To nielen od Vás dostali sme, lež od sto a sto našich ľudí. Prijmite náš rodácky pozdrav. «Na zdar!»

Pernecký občan. Drahý pán Brat! Radíme Vám, by ste si žiadali jedno číslo na ukážku «Dolnozemskeho Slováka», ktorý vychádza v Modre u pána Šimona Roháčka.

Jeden verný ľudák. Z toho mali by ste galibu, preto odpusťte, že ho neuverejníme.

M. Ves. um. mal. Škoda bolo dať 5 halierov za dopisnicu.

Anton Koňakovský. Na to Vám môže úplné dôvody dať redakcia «Považských Novín» v Novom Meste nad Váhom (Vágújhely).

J. M. vo V. S vydajami a ženbami sa vôbec nezaobráme.

Janko z Konopisk Sv. Mara. Či je toto pravé meno vaše pod ktorým píšete?

K. J. Kostolný. Je to pekne od Vás, keď vytrváte v takej práci. Keď je Vám možné; tedy len robte za blaho a snahy nášho ľudu.

V kúte utiahnutý. Práve na tento čas máme z Vášho okresu väčšiu zásobu dopisov.

Odberateľ. Prvú žiadosť Vám nemôžeme. V tej druhej žiadosti — jestli bude možné, dozvieme sa, a v budúcom čísle odpovieme.

Viacerým. Žiacke lósy budú mať tak dňa 4. apríla.

Šidlo z vreca v Per. Ak stihneme uverejníme.

Paľko Štihlý. Černidlo ktorým písal ste ten veršík, istotne bolo od dakého «Vihajstschönischajbergeróna». Na písmo dajte si lepší pozor!

L. M. v K. Také věci, ako vy potrebujete, správnejšie dostanete v Prahe, alebo snáď v Liptovskom Sv. Mikuláši u Kováča a spol. Stodolu.

Mládik. J. R. Budapest, VIII., Aggteleki u. č. 19.

Spisy redakcii zaslané.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 h.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knižku priateľom ľudu do pozornosti.

Zábavné a poučné knižky sú tie najlepšie a najlacnejšie knižky, ktoré sa kedy pre slovenský ľud písaly a tlačily. Každá knižka je na 160 strán hrubá a obsahuje mnoho zábavných povestí, rozprávok, básní, pesničiek, ňartov a poučných článkov o hospodárstve, priemysle, o zákonoch, o domácnosti atď. V knižkách sú i obrázky. Tieto knižky vychodia štyri rázy do roka, a síce v novembri, decembri, februári a marci po jednej. Na všetky štyri knižky môžete sa odrazu predplatiť tak, keď pošlete 1 korunu na adresu: Administrácia «Ľudových Novín» v Turčianskom Sv. Martine (Turócz Szt. Márton). Kto sossbiera 10 predplatiteľov a do 1-ho januára 1903, pošle ich adresy i s predplatkami na horeudanu adresu, ten dostane zadarmo všetky štyri knižky!

Dedinský hasič od Zaoska. Poučozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižku už objednal, peniaze poslal, knižku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: «Rózsa Kálmán a manž. Budapešt, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky dve.

Aj «*Vybrané Spisy Humoristické Zaoska*» dostať u Kolomana Rózsu (Budapešt, VIII., Szentkirályi-u.) asíce za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi poučné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 2. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Noviny Malých s mnohými obrázkami vychádzajú do roka osemráz počnúc od októbra až do mája každého 15-ho. Rediguje Ján Bežo v Seneci. (Szenicz, Nyitram.)

Dejiny milostného miesta Blahoslavenej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti. Z maďarského preložil Jozef Buckta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v knižtlačiarňi Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a professor. K dostaniu v tlačiarňi u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Ročník V. Číslo 6. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Tlačou knižtlačiarstvo účastinárskeho spolku v Turčianskom Sv. Martine (Turócz Szent Márton).

Dennica. Ročník VI. Číslo 1. Vychádza raz za mesiac. Rediguje Terezia Vansová na Pile, o. p. (Tiszolcz). Preplatná cena na celý rok 2 koruny. Dennica je ženský časopis pre poučenie a zábavu.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecnstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 8·45—8·20 kor., peštianska 8·40 8·00 kor., z Báčky 8·05 kor., banátská 8·10—8·30.

Jačmeň: na krm 6·15—6·10 korún, do pálenice — kor., na várku — kor.

Otruby. po 50 kil.: drobné 4·20 korún, hrubé 4·50 korún.

Strova: *Fazuľa* veľká biela a okruhlá po 9·75—11·00 brnavá 7·50—7·75, pestrá 9·25—10·00, drobná 9·70—8·95, cúdená 11·50——. *Hrach:* 9·50—12·00, lupaný 20·——. *Šušovica* horšia 7·00—10·00, lepšia 15·00—17·—. *Mak:* 26·00—29·50, všetko po 50 klg.

Petrolej trojkrížový 45·00, dvojkřížový 38·00 zl. 50 klg. netto.

Sviňská masť 50·00—50·50, Slanina $\frac{3}{100}$ 48·— $\frac{4}{100}$ 48·75—, udená dobrá slanina 48·50— po 50 klg.

Pozvanie.

Helpanský gazdovský potravný a úverkový spolk bude dňa 30-ho marca o 10 hodine predobedom v miestnosťach spolkového pokladníka mimoriadne valné shromaždenie vydržiavať; ku ktorému ct. údov s úctou povoláva

Správa.

Predmet.

Dľa 42. §-u stanov vypovedanie výroku na rozpustenie spolku.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snáh mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Odpredaj majetku.

V **Lazanoch**, (pri Kláštore, Turčianska stol.) zo slobodnej ruky predávam majetok pozostávajúci z domu 2 hospodárskymi stavbami, 16 kat. jutár orácej zeme, 6 jutár luk, 5 kat. jutár pašienok, vo vlastnje urbárskej hore. Cena 4000 zl. Blížšie správy podá odpredavač.

Emil Volko

Ost. pošta Znióváralja (Turócsm.)

Blahorodému

*p. Jánovi Štalmachovi
pozlatiteľovi*

v Lipt.-Sv.-Mikuláši.

(Preklad z pôvodiny maďarskej.)

S pozláténím hlavného oltára kostola nášeho v každom ohľade som spokojný. S uznávaním tvrdím, že práca Vaša je nie drahá, ďalej, že krásny vývod (práce Vašej) svedčí o vkuse (estetike) a svedomitosti. Ku pochvale Vašej slúži náležitost a rýchlost, s ktorou ste predpísanú prácu konal. Žiadaná vec je, žeby prácu Vašu čím viac ku sláve Božej do užitku vzali.

V Lipt. Ružomberku, 4-ho októbra 1899.

Mikuláš Pálmay, náčelník kollegiuma piaristického

Vysvedčenie.

Ponevác obnovenie a ozdobenie vnútorného zariadenia Oravsko-Rabčianskeho a Rabčičianskeho rímskokatolíckych kostolov neodkladnou potrebou sa stalo, k povereniu s prácami týmto na teraz v Lipt.-Sv.-Mikuláši sa sdržiavajúceho ozdobníka a pozlatiteľa Jána Štalmacha, jakožto v takýchto prácach celkom spoľahlivého znalca mi odporučali.

Menovaného pozlatiteľa a ozdobníka so spomenutou prácou som skutočne poveril, ktorý ju behom 1901/902. aj dokončil. Práca jeho predbežne ohliadnutá a prezkumaná nie len veriacich mojích úplnú všeobecnú spokojnosť, ale aj susedných pánov farárov všeobecnú pochvalu si získala na toľko, že si za povinnosť svedomia pokladám aj touto cestou úplnej spokojnosti mojej výraz dať, a horespomenutého p. Jána Štalmacha k povereniu s podobnými prácami ako svedomitého, usilovného, náležitého a zkuseného znalca odporučaf.

V Oravs.-Rabči, 14-ho marca 1902.

Jozef Murdzsák, dekan, farár v Rabči.

(Preklad z pôv. maďar.)

VEĽKÝ KRACH.

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabriky nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou,
6 kusov amerického patentirovaného striebra vydlíčky,
6 kusov amerického patentirovaného striebra jedacie ližice,
12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové ližice,
1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú ližicu,
1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú ližicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne,
2 kusy imponantné stolové svietniky,
1 kus tajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najľavnejšej cene je k dostaniu. Amerikánske a patentirované striebra je jedna s vonku a s nutra biela kova, ktorá striebornú farbu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni klamstvo

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepáči peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral,

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'álej do každej lepšej domácnosti príliž je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B. Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v poslaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydlíču ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov:

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exell. S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zasielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentirovaného striebra pošlú. Bozovič, Kr.-Sörénska st. S. Keresztes hlavný slúžny.

Michal Veselý

Kostolný maliar, okrášľovateľ a pozlácatel
v Piešťanoch, nitrianská stolica.)

Prijíma vymaľovanie a obnovenie kostolov v každom slohu, tak tiež maľovanie a obnovenie oltárov, kazateľnic a iné olejomalebné okrášľujúce práce.

Najlepšie odporúčanie dolu s udanými nysvedčeniami, solidnú prácu, mierne ceny

Vysvedčenie.

Ja niže podpísaný, čo «Svätej Aľžbety» slovenského kostola nemocných farár osvedčujem, že Michal Veselý, maliar rodom z Piešťan, rim. kat. náboženstva, hore spomenutý kostol, v septembri a novembri minulého roku, ktorý bol ešte za doby starých časov postavený, pekno, umeleckou prácou okrášľil, začo ho jakožto pilného a zručného maliara a ozdobovateľa kostolov čo najlepšie odporúčam.

V Kremnici, 17. novembra 1902.

Jozef Breštiansky,
rk. farár.

Pán Michal Veselý, kostolný maliar, rodák z Piešťan, zamaľoval a obnovil za miernu cenu k úplnému uspokojeniu ev. a. v. lazovskej cirkve hlavný oltár; pričom sa s ustavou a čistou maľbou, ako aj zručnosťou prevedenia práce tak vyznamenal, že ho ktorejkoľvek cirkvi čo spôsobného a svedomitého maliara kostolov snažne môžem odporúčaf.

V Lazoch (trenč. stol.), 4. aug. 1901.

Fraňo Švehla,
ev farár.

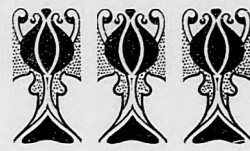
Od 20 rokov známe a chýrné

karpatské zdravotné pilulky

vynajdené a pripravené jedine

JÁNOM FRIEDRICHOM, lekárnikom

v Malackách (prešporská stolica),

sú vzácnym a lacným domácim liekom

proti zapchaniu, zašlamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočomu, katarrhu zpuchnutiu žalúdka, vetrom, závratu, boľeniu hlavy, zimnici, zlatej žile, výsypu, žltenci, bleďačke a starým otvoreným ranám.

Cena týchto piluliek je tak ľavná, že i každý chudobný si ich kúpiť môže, stojí totiž 1 škatulka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci 6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa k cene piluliek priloží 20 kr. a peňažitá hotovosť keď sa pošle s poštovou poukážkou, tak zásielka piluliek pošle sa vyplatením poštového kamkolvek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej než balíček nezasiela sa.

Jediné zasielateľstvo u J. Friedricha, lekárnika v Malackách (prešporská stolica).

Výstraha Ponevác moje pilulky často falšované bývajú, prosím tieto len u mňa kupovať

Výťah zpoďakovani.

Veľactený pane lekárník! S hlbokou úctou vám ďakujem za Vaše pilulky, nech Vám dá Pán Boh dobrého zdravia a dlhý vek, aby Vaše zdravie tak rozkvetalo, ako mne. 15 rokov som trpel boľast' v hlave a teraz som úplne zdravý. Pošlite mi pre mojich súrodov dva balíčky.
V Častkove, 26. januára 1899.

Martin Sedlaček.

Ctený pane! Žiadam Vás týmto o zaslanie jedného balíčka zdravotných piluliek; trpel som 24 rokov na žalúdočové boľasti a mnoho som utráfil a ničím som si pomôcť nemohol, ale teraz, chvála Bohu, som už 4 roky zdravý a nič mi nezaškodí. Nech Vám Otec nebeský dobráje dlhý vek a zdravie, aby ste mohli slúžiť ľudu nemocnému.
Vo Veľkej Bytči, 18. októbra 1898.

Ján Horák.

Blahorodý pane lekárník! Prosím Vás pekne, pošlite mi Vašich karpatských piluliek, ktoré účinkujú mi tak dobre, že už bez nich byť nemôžem, užívame ich celá rodina.
Štubňa, 9. augusta 1899.

Ján Pavoni, podnikateľ stavieb.

Veľactený pane lekárník! Žiadam zdvorile, pošlite mi Vašich vytečných a liečivých karpatských piluliek; aj ja Vám ďakujem za tieto, lebo nemôžem bez nich byť, nech Vám Pán Boh dlhé roky da.
V Petrovci, Bážka 23. jan. 1900.

Ján Nicota, tesársky majster č. 1270.

Blahorodý pane lekárník! Úctive Vás prosím, ráčte mi zaslať obratom pošty 1 balík Vas ch výborných karpatských piluliek, lebo blahodarnejšieho

lieku neznam proti zapchaniu a proti žalúdočomu katarrhu nád Vaše znamenité pilulky. Dobrorečím Vám za tento liek srdečne.
V Sobostišti, 19. dec. 1899.

S úctou Ján Vrana, mlynár,

Blahorodý pane! Prosím, buďte tak ľaskavý a pošlite mi 1 balík Vašich výborných zdravotných piluliek, jako vyľiečený prajem Vám mnoho zdravia. 14 rokov ma nohy boľeli a mal sem aj rany; od Vašich piluliek sa mi vyhojené. Nech Vám dá Pán z neba to najlepšie, čo si od Neno žiadate.
V Hriadku, 2. jan. 1900.

S úctou Adam Glabiec, v továrne na tannin.

Veľact. Pán Friedrich! Ma som Vaše karp. pilulky raz a po utrebení prestala mi bolesť pri srdci, už skoro 20 rokov trvajúca. Nech Vás Pán Boh živi a dá Vám dobrého zdravia, aby Ste mohli ľudu pomáhať! Prosím ešte obratom pošty o 2 balíčky Vašich karp. piluliek. S úctou.
V Tr. Teplej, dňa 8. nov. 1901.

Josef Kabasta.

Veľactený Pane Lekárník! Prosím, pošlite mi tri balíky karpatské zdravotné pilulky za týchto 6-70 k. — Mnoho vdaky som Vám podľzen, za Vaše znamenité pilulky, ktoré už 12 rokov užívam a vždy s dobrým účinkom; tak že ich smelo odporúčam každému, lebo ešte nikoho nesklamaly. Preto nech Vám Pán Boh dá zdravia, aby Ste mohli ešte mnohých sprostít od všľajakých nemocí. Srdečne Vas pozdravujem.
Nemešany, 17. jan. 1902.

*Ján Urbán***Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,**

ktorá je z najvýbornejších kovov složená, shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najvyššom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.**Jediný zadovažujúci prameň je****PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,**

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta

Ceny kosa generála Devetta z delovej ocele sú:	65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša dielňa. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí. Pravá novota! Vyznačená kosa zľahujúcim kľúčom 20 kr. Diadal náčinie ku nakutiu, kladivko, a penka 85 kr. Amerganský brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepší 20 kr.

Objednávky sberajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosíť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od vyš menovanej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý zdarma za mu zašle.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Tajomstvo jedného starca.

(Pravdivá poviedka zo života.
Rozpráva **Štefan Szabó v
Pákozde.**) (Odtisk zakázaný.)

Drahí ľudia!

Niet lepšieho na svete ako
dobré zdravie!

Jestli ale človek ochorie, vtedy
žiaľbohu ťažko najde liek proti
svojej chorobe. Aj ja som bol 6
rokov chorľavý a marne som
proboval všeliaké prostriedky.
Konečne raz čítam v novinách
o Fellerovom «Elsa-Fluide», ktorý
v apatieke v **Stubici** (Horvatsko)
dorábajú. No, myslím si, opro-
bujem i tento prostriedok. Ob-
jednal som si na prábu 12 flášiek
a môžem povedať, dobrí pri-
telia: za 6 rokov som násled-
kom **pakostnice** a trhania v no-
hách nevládal chodiť; nohy som
nevládal dvíhať a spať som tiež
nehomol. Desať dní natieral som
sa Fellerovým **Elsa-Fluidom** a o
tri týždne tak som ozdravel ako
orech.

Všetci susedia prišli obdivo-
vať tento čarodejný prostriedok,
ktorý mi pomohol. Všecia vedeli,
že som si dal zase poslať z toho
Elsa-Fluidu. Teda prišiel ku mne
sused **Mišo**, žalujúc sa, že máva
horúčosť v hlave, **zimnica** ho
trasieva a bolievajú ho nohy,
ruky a kríže. Dal som mu flášku
z «Elsa-Fluidu» a o tri dni ozdra-
vel. **Štefan** z mlyna tiež prišiel,
aby mu dal z toho čarodejného
«Elsa-Fluidu», lebo mu vraj žena
kašle a cíti pichanie v prsách.
Pomyslite si drahí ľudia, o 2 dni
prišla jeho žena poďakovať sa,
že jej «Elsa-Fluid» úplne pomohol!
— Práve v deň sv. **Jozefa**
príde **kmotra Katrena** a sdeli
mi, že jej dieťa vždy dávi, má
krče v brušku a vždy plače;
úbohá žena nevedela si rady s
ním. Už nakúpila všeličo zapa-

tičky, staré baby tiež probovaly,
čo len mohli, ale všetko marne.
Prečítal som návod o upotrebení,
ktorý je k «Elsa-Fluidu» pri-
ložený a hľadám či niet v ňom
pomoci pre chorobu dieťaťa
a skutočne bola pomoc i pre
túto chorobu: desať kvapiek z
«Elsa-Fluidu» do mlieka, potom
Elsa-Fluidom natref bruško die-
ťaťa a to istotne pomôže! Podám
tedy žene jednu flášku a a ho-
vorím: No, netrúpte sa, **kmotra**,
čo je v tomto návode napísané,
to je pravda, ale jestli pomôže
prostriedok, musíte mi vrátiť dve
flašky miesto jednej. Ale to vám
poviem, že jestli chcete **pravý**
Elsa-Fluid, teda píšete zreteľne:
EUGEN V. FELLER apatekár v
Stubici, Templom - uteza 18. sz.
(záhrebská st.). A tento liek ani
není drahý: cena 12 flášiek 5
korún a poštu platí tiež apatieka.
Ešte v ten deň ozdravelo dieťa
a o 8 dní suseda vrátila mi 20
flášiek Elsa-Fluidu miesto dvoch,
lebo keby nebola mala tohoto
«Elsa-Fluidu», bolo by jej dieťa
zomrelo. Tento prípad počul kaž-
dý človek v obci a každý si ob-
jednal Elsa-Fluid.

Bol som vo fašiangoch na
Ondrišovej svatbe, kde ozať milá
vec bolo počúvať, ako si ľudia
rozprávali o zázrakoch Fellerove-
ho **Elsa-Fluidu**. Jednému vylie-
čilo dieťa zo **zrádnika**, druhému
odstránil **hlísty**; výborne im
pomáhal proti **behačke**, proti
boleniu zubov, **svrabu**, odstráni
lišaj, **ruž**, **rany**, **krče**: **bolenie**
žalúdka, **nával k dáveniu**, **lad-**
vinový **neduh**, **závrät**, **zimnicu**,
slabosti a **nervositu**. Jedon dávil
krv, i tomu pomohol; druhý
zase skoro ztratil zrak a teraz
tak dobre vidí ako mladý človek.
Dľa tohto teda vidno, že Elsa-
Fluid výborne účinkuje proti
všetkým **neduhom**. Ešje i volom
a ošipánym pomohol, lebo keď
nechcely žrať, **gazdovia** im dali
Elsa-Fluid a hneď žraly. A tak
môžem povedať, že toto je jedi-
ným prostriedkom, ktorý sa
prosperne užíva proti všetkým
neduhom a žeby ste **pravý** ob-
držali píšete zreteľne:

EUGEN V. FELLER, lekárnik
STUBICA, Templom - uteza
18. sz. (Záhrebská stolica.)

Keď si objednáte 12 flášiek
«Elsa-Fluidu», tak máte platiť
5 korún; ktorí si so objednávajú,
prajem, aby im tak pomohol,
ako mne.

Pravý Fellerov Elsa-Fluid

(Fellerov Fluid z esencií príjemne
voňajúcich bylín so známku Elsa)
musí na všetkých upravách a na
každej fláške nosiť takúto och-
rannú známku, jaká je tu vyo-
brazená s menom «Elsa» a s pod-
pisom «Feller» — Zdravotníckymi

vrečnosťami preskúšaným a odob-
reným prostriedkom a na výstavách
Paríži, v **Ríme**, v **Londýne**, v **Nize**
a v **Berlíne** Fellerov Elsa-Fluid
vyznačený bol zlatou medailou,
križom a čestnou diplomou. Ob-
jednajte s «Fellerov Elsa-Fluid»
len poštovou dobierkou, alebo
za vopred zaslané peniaze. **Stojí**:
12 fláš alebo 6 dvoj. fláš 5
korún, 24 fláš alebo 12 dvoj.
fláš 8 korún 60 hal., 36 fláš
alebo 18 dvoj. fláš 12 korún 40
hal., 48 fláš alebo 24 dvoj. fláš
16 korún, 60 fláš alebo 30 dvoj.
fláš 20 korún. Aj s portom, ška-
tulou a návoom k upotrebeniu!
Zdarma dostanete po každom
opätovne objednanom tucte Elsa-
Fluidu 1 flášku.

«Proti boleniu očí a zoslabnu-
tému zraku najlepším prostried-
kom je Fellerov Elsa-Fluid», tak
píše dňa 28/II. 1902.

Jozef Jarjabka,
stolár,
Olmányfalu,
(Zlovenskást.)

Ďalej odporúčajú sa Fellerove REBARBARA-ELSA-PILULKY

Najlepší, najlacnejší, tisíckrát vy-
probovaný prostriedok na **prehnanie**;
účinkuje rýchle, isto, bezbolastne, zvy-
šuje chuť k jedeniu a napomáha trá-
venie, čistí a ulavuje bóle a choroby
žalúdka a tráviacich ústrojov. Jedon
balík (6 škatuliek) s úpravou stojí
4 kor. franko.

«Vášchýrny Elsa-Fluid skutoč-
ne pomáha proti všetkým vnútor-
ným i zovnútorným chorobám;
mňa za jednu noc oslobodil od
hrozného bolenia nôh» — píše
10/XI. 1901.

Ján Majlík,
okresný hájnik
v **Gáci,**
(novohradská st.)

Varujme sa napodobenin!!

Len **FELLEROV ELSA-
FLUID** je pravý! Jestli sa
jeden list náhodou ztratí, píšme
rekommandovano.

Kto chce dostať Fellerov Elsa-
Fluid, a pravé Fellerové Elsa-pilulky
nech si objedná listovne a jasno
papiše adresu jediného dorá-
bateľa:

EUGEN V. FELLER, lekárnik,

dvorný dodavateľ jeho
cis. a kráľ. vysosti prin-

ca **Filipa Bourbona**

STUBICA

Templom - uteza

18. szám

(záhrebská stol.)

Hlavný sklad v **Budapešti**: u le-
kárnika **Jozefa Töröka**, **Kráľovská**
ulica č. 12. v lekární «**Nádor**»
dra **Eggera Váci-körut** č. 17.
a v lekární **Bélu Zoltána**, **Szabad-**
ság-tér.